

VANJSKO VREDNOVANJE EKSPERIMENTALNIH PROGRAMA 2012. – 2014.

**Građanski odgoj i obrazovanje i
Zdravstveni odgoj**

Ines Elezović, mag. soc.

Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja

NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO

VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

ines.elezovic@ncvvo.hr

Stručni skup za ravnatelje srednjih škola

Opatija, 22.-23. siječanj 2015.

UVOD

✓ DJELATNOST

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja obavlja poslove vanjskog vrednovanja u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske i poslove provođenja ispita temeljenih na nacionalnim standardima.

✓ POSLOVI:

- **planira strategije i metodologiju** provođenja ispita i vanjskog vrednovanja u obrazovanju,
- **provodi znanstvenoistraživački rad** u području edukacijskih mjerenja i vanjskog provjeravanja znanja, vještina i kompetencija,
- na temelju evaluacijskih analiza **daje prijedloge** Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa za trajno unapređivanje kvalitete obrazovanja (...)

Zakon o NCVVO, 2004., Narodne novine, 151-04, članak 4. (1) i (2)

UVOD (2)

VANJSKO VREDNOVANJE EKSPERIMENTALNIH PROGRAMA

U osnovnim i srednjim školama

- *Zdravstveni odgoj i obrazovanje 2007./2008.*
- *Zdravstveni odgoj 2012./2013. na dalje*
- *Građanski odgoj i obrazovanje 2012./2013. na dalje*

U srednjim školama

- *Strukovne gimnazije od 2012./2013.*
- *Novi strukovni programi za 25 zanimanja od 2013./2014.*

PARTNERI:

Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO)

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO)

Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta (MZOS)

VANJSKO VREDNOVANJE GRAĐANSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

VANJSKO VREDNOVANJE GRAĐANSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

OPĆI CILJ: provesti neovisno i stručno vanjsko vrednovanje eksperimentalne provedbe GOO tijekom dvije školske godine

Nositelji projekata: Mreža mladih Hrvatske i Agencija za odgoj i obrazovanje
Nositelji istraživanja: Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo (FFZG-UNIZG) i NCVVO

2013./2014. GLAVNO ISPITIVANJE

- ✓ upitnici za: učenike (4.rz. i 7./8.rz. OŠ te 1./2.rz. SŠ) i učitelje/nastavnike
- ✓ intervjui i fokus grupe u 12 škola

Početno ispitivanje listopad/studen 2013.

N učenika OŠ = 690

N učenika SŠ = 260

N učitelja OŠ = 291

N nastavnika SŠ = 150

Završno ispitivanje svibanj 2014.

N učenika OŠ = 674

N učenika SŠ = 219

N učitelja OŠ = 241

N nastavnika SŠ = 124

VANJSKO VREDNOVANJE GRAĐANSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

REZULTATI:

Praćenje i vrednovanje provedbe Kurikuluma Građanskog odgoja i obrazovanja tijekom školske godine 2012./2013. proveli su u suradnji: **Agencija za odgoj i obrazovanje, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.**

IZVJEŠTAVANJE:

Izvještaj o vanjskom vrednovanju eksperimentalne provedbe Kurikuluma Građanskog odgoja i obrazovanja u dvanaest osnovnih i srednjih škola (školska godina 2012./2013.) predan je nadležnom ministarstvu 23. lipnja 2014. godine.

INFORMIRANOST – 1. i 2. razredi srednje škole

	AZOO		MMH		UKUPNO		Udio povrata FIN - IN
	IN	FIN	IN	FIN	IN	FIN	
UČENICI OŠ	364	347	326	327	690	674	97,7%
UČENICI SŠ	106	101	154	118	260	219	84,2%
UČITELJI/NASTAVNICI	260	221	181	144	441	365	82,8%

Početna informiranost – 20 pitanja i 29 bodova – **prosječan rezultat je 9,13 bodova ili 31,48% riješenosti**

Završna informiranost – 15 pitanja i 24 boda – **prosječan rezultat 8,84 boda ili 36,83% riješenosti**

PRIMJER PITANJA: Što je Ustav?

25% učenika zna da je ustav temeljni dokument neke države kojim se ograničava djelovanje vlasti ✓

35% ustavi se donose kako bi se osigurao demokratski razvoj zemlje

23% ustavom se ponajprije propisuje ponašanje građana

17% ustav služi kako bi se njime opravdali postupci vlasti.

Stav prema uvođenju GOO u sve škole u RH (završno ispitivanje, učenici svih ispitivanih razreda)

Prosječna vrijednost promjene
zainteresiranosti različitih dionika
za provođenje GOO (završno
ispitivanje, svi učitelji i nastavnici)

1 = interes se potpuno smanjio

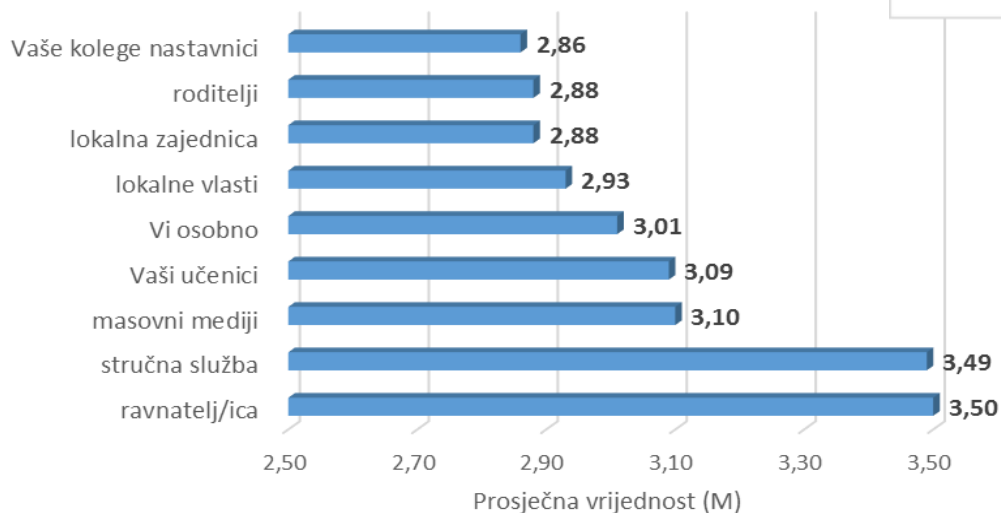
2 = interes se smanjio

3 = interes je ostao

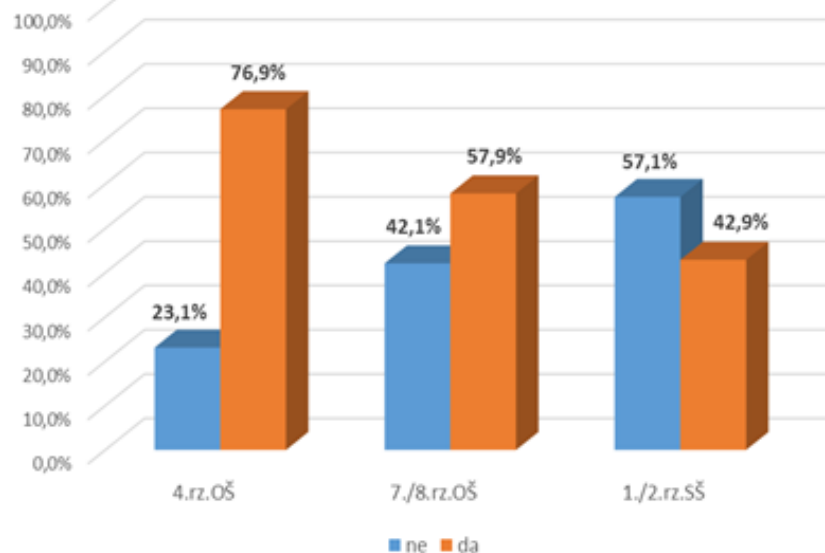
4 = interes je porastao

5 = interes je izrazito porastao

Procjena smanjenja/povećanja interesa za GOO
tijekom školske godine

Je li GOO potreban svim učenicima u Hrvatskoj?

INTERVJUI S RAVNATELJIMA – Zaključci

- Ravnatelji smatraju kako nije potrebno mijenjati Kurikulum GOO, no podijeljeni su oko **načina** provedbe – međupredmetno ili poseban predmet.
- Ravnatelji su složni kako su nastavnicima **potrebne dodatne edukacije** s naglaskom na razmjene iskustava, primjere dobre prakse i radioničke tipove edukacija. Potrebni su dodatni priručnici i didaktički materijali koji bi nastavnicima olakšali pripremu nastave.
- Ravnatelji primjećuju kako se **nastavnici osjećaju podcijenjeno** zbog dodatnog rada za koji nisu dodatno honorirani.
- Dio ravnatelja smatra kako je **dodatna financijska pomoć školama** nužna jer su izdatci za potrebne materijale za izvođenje nastave preveliki da bi ih pokrili iz postojećeg budžeta škole.
- **Važnost uvođenja Građanskog odgoja i obrazovanja za učenike uviđaju svi intervjuirani ravnatelji.** Neki već vide promjene na učenicima, dok drugi smatraju kako je potrebno intenzivnije provođenje programa i veći vremenski odmak kako bi taj napredak bio vidljiv i značajan.

OSNOVNI ZAKLJUČCI GOO – SAŽETAK

	PREDNOSTI GOO	NEDOSTACI GOO
UČENICI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ suglasni s odabranim temama ✓ zadovoljni s metodama rada, posebno grupnim radom i raspravama ✓ nema brojčanog ocjenjivanja ✓ primjećuju poboljšanje svojih komunikacijskih vještina 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nedostatak nekih tema, npr. poduzetnost ✓ nedovoljno vremena za obradu tema ✓ dodatno opterećenje učenika ✓ podijeljenost u stavovima kako izvoditi nastavu GOO (obvezni ili izborni predmet, međupredmetna tema)
UČITELJI i NASTAVNICI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ sloboda u kreiranju nastavnih sati ✓ mogućnost osobnog profesionalnog rasta i napretka ✓ mogućnost izgradnje boljih odnosa s učenicima i suradnicima 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ preispitivanje vlastite kompetentnosti, potreba za daljnjom edukacijom ✓ vremenska ograničenja ✓ nedostatak sredstava za rad ✓ dodatni nehonoriran rad
RAVNATELJI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ jasno propisani ishodi ✓ teme korisne učenicima ✓ teme korisne za razvoj društva u cjelini 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ vremenska ograničenja u provedbi nastave (broj sati u odnosu na složenost) ✓ nedostatak materijalnih sredstava ✓ smanjena motivacija nastavnika
PRIJEDLOZI ZA POBOLJŠANJE		
UČENICI	✓ realizirati sve predložene sadržaje GOO u suradnji sa stručnjacima	
UČITELJI i NASTAVNICI	✓ povećati broj edukacija i stručnih usavršavanja u području GOO posebice o metodama rada te uvesti neki oblik honoriranja dodatnih zaduženja	
RAVNATELJI	✓ osigurati dodatnu financijsku potporu školama pri uvođenju novih programa	

VANJSKO VREDNOVANJE GRAĐANSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

PLANOVI:

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja zadužen je za praćenje uspješnost u razvoju ishoda Građanskog odgoja i obrazovanja prema *Odluci o donošenju programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole* koju je nadležno ministarstvo donijelo 27. kolovoza 2014. godine.

U TIJEKU pri NCVVO:

- ✓ vanjsko vrednovanje Eksperimentalnog programa Građanskog odgoja i obrazovanja za 8. razred osnovne škole u šk. god. 2014./2015.
- ✓ vanjsko vrednovanje programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole
- ✓ uključenje u ICCS 2016 međunarodni projekt vrednovanja građanskih kompetencija (*International Civics and Citizenship Education Study*)

ICCS 2016 INTERNATIONAL CIVIC & CITIZENSHIP EDUCATION STUDY

- ✓ prijava za sudjelovanje u ICCS 2016 međunarodnom projektu vrednovanja usvojenosti građanskih kompetencija
- ✓ uključivanje odobreno od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta – nadležna institucija za provedbu je NCVVO
- ✓ dobiven grant od Europske komisije u iznosu od 75% troškova članarine u IEA organizaciji za ovaj projekt (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement*)

<http://iccs.iea.nl/>

International Association
for the Evaluation of
Educational Achievement

ICCS 2016

INTERNATIONAL CIVIC & CITIZENSHIP EDUCATION STUDY

- ✓ komparativno međunarodno istraživanje
- ✓ koliko su mladi ljudi spremni preuzeti svoje uloge građanina
- ✓ TEME: znanje iz područja građanstva (*civic*), voljnost za uključenje u građanske aktivnosti, stavovi prema ovim sadržajima i kontekst obrazovnog sustava

Područja istraživanja za ciklus 2016.

1. važnost održivog razvoja Građanskog odgoja i obrazovanja
2. ekonomska svijest kao aspekt građanstva
3. uloga morala / moralnosti kao aspekt građanstva
4. socijalne interakcije u školi
5. uporaba novih društvenih medija za građansko djelovanje

VANJSKO VREDNOVANJE ZDRASTVENOG ODGOJA šk. god. 2012./2013. i 2013./2014.

VANJSKO VREDNOVANJE ZDRAVSTVENOG ODGOJA 2012. – 2014.

OPĆI CILJ: provesti neovisno i stručno vanjsko vrednovanje eksperimentalne provedbe ZO tijekom dvije školske godine

1. *godina provedbe: 2012./2013. PROBNO ISPITIVANJE*
2. *godina provedbe: 2013./2014. GLAVNO ISPITIVANJE*
 - ✓ *ispiti (po 2 inačice) – početno i završno u 3., 5. i 7. razredu OŠ i 1. i 3. razredu SŠ*
 - ✓ *popratni upitnici za: učenike, roditelje, učitelje/nastavnike*
 - ✓ *opažanje nastave u 16 škola studija slučaja*
 - ✓ *intervjui i fokus grupe u 16 škola studija slučaja*

VANJSKO VREDNOVANJE ZDRAVSTVENOG ODGOJA 2012. – 2014.

Početno ispitivanje studen/prosinac 2013.

N učenika OŠ = 4 266

N učenika SŠ = 4 164

N roditelja OŠ = 611

N roditelja SŠ = 346

N učitelja OŠ = 337

N nastavnika SŠ = 188

Završno ispitivanje svibanj 2014.

N učenika OŠ = 4 204

N učenika SŠ = 4 002

N roditelja OŠ = 593

N roditelja SŠ = 326

N učitelja SŠ = 327

N nastavnika SŠ = 187

VANJSKO VREDNOVANJE ZDRAVSTVENOG ODGOJA 2012. – 2014.

REZULTATI:

Uspješno provedeno vanjsko vrednovanje Zdravstvenog odgoja tijekom dvije godine u 83 osnovne i 123 srednjih škola.

IZVJEŠTAVANJE:

Izvještaj o vanjskom vrednovanju provedbe Zdravstvenog odgoja školske godine 2012./2013. i 2013./2014. predan je Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta 18. srpnja 2014. godine.

Slijede proširena izvješća o rezultatima prikupljenima kvantitativnim i kvalitativnim metodama s naglaskom na popratne upitnike (za učenike, roditelje/skrbnike i učitelje/nastavnike).

VANJSKO VREDNOVANJE ZDRAVSTVENOG ODGOJA 2012. – 2014.

PLANOVI:

Formalno nije propisan nastavak vanjskog vrednovanja Zdravstvenog odgoja u osnovnim i srednjim školama.

Planirano je kontinuirano praćenje i vrednovanje međupredmetnih sadržaja iz područja Zdravstvenog odgoja (međupredmetna tema: Zdravlje, sigurnost i zaštita okoliša, NOK, 2010).

Tijekom 2015. godine:

- ✓ plan periodičkog praćenja ovih sadržaja
- ✓ sveobuhvatni izvještaj o svim prikupljenim podacima kroz dvije školske godine te povezivanje postignuća i popratnih upitnika
- ✓ dodatne analize prikupljenih kvalitativnih podataka: učenici i djelatnici škola te opažanja nastave

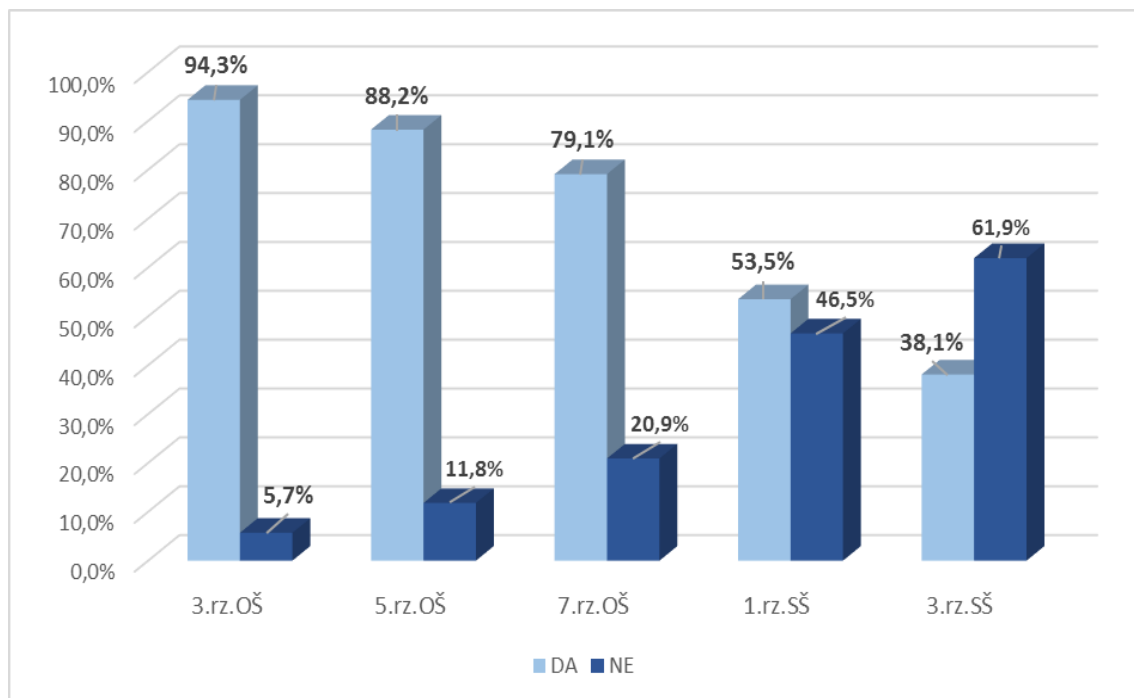

Postotni rezultati učenika na cijelom ispitu u početnoj i završnoj točki mjerenja 2013./2014.

	3.rz. OŠ	5.rz. OŠ	7.rz. OŠ	1.rz. SŠ	3.rz. SŠ
Početno ispitivanje	72,66	67,57	65,17	61,86	61,98
Završno ispitivanje	80,61*	72,95*	65,91**	61,70	62,15**

* statistički značajno viši ukupni rezultat cijeloga ispita u završnoj nego u početnoj točki mjerenja ($p < 0,01$)

** statistički značajno viši rezultat u završnoj nego u početnoj točki mjerenja ($p < 0,01$) samo za 4. modul
„Spolna/rodna ravnopravnost i odgovorno spolno ponašanje”

Udio odgovora na pitanje
žele li učenici i dalje učiti
Zdravstveni odgoj
(završno ispitivanje,
svi razredi)

UPITNICI ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA

1. razred

Početno: 45% učenika je izjavilo kako nisu popili niti jedno alkoholno piće u zadnjih mjesec dana – završno: 34%

Početno: 60% učenika nisu zapalili niti jednu cigaretu zadnjih mjesec dana – završno: 59%

3. razred (početno i u završno) 23% učenika je izjavilo kako su u posljednjih mjesec dana svaki dan zapalili najmanje jednu cigaretu.

Koliko često su tražili informacije o spolnosti od navedenih izvora?

1=nikada

2=ponekad

3=često

IZVORI informacija o spolnosti	1. razredi SŠ M	3. razredi SŠ M
internet	1,89	2,01
prijatelji	1,77	1,89
televizija	1,49	1,44
roditelji	1,48	1,45
vjerska institucija	1,19	1,20
obiteljski liječnik	1,17	1,16
stručna služba škole	1,17	1,15
nevladine organizacije	1,15	1,15

INTERVJUI S RAVNATELJIMA – Zaključci

- Ravnatelji su **složni u stavu o korisnosti** usvajanja znanja i vještina iz područja Zdravstvenog odgoja za učenike, nekolicina ima **primjedbe na sadržaj i prilagođenost tema dobi** učenika.
- Većina ravnatelja naglašava kako su teme i sadržaje Zdravstvenog odgoja **provodili i prije** uvođenja eksperimentalne provedbe Zdravstvenog odgoja, najčešće **u okviru školskih preventivnih programa**.
- Prema riječima ravnatelja, učitelji i nastavnici su glavni nositelji provedbe Zdravstvenog odgoja, te smatraju kako dodatan rad treba biti honoriran.
- Učitelji, nastavnici i stručni suradnici su u manje od polovice škola pohađali edukacije i stručna usavršavanja za Zdravstveni odgoj. **Ravnatelji naglašavaju kako su edukacije za Zdravstveni odgoj nužne.**
- Većina ravnatelja iskazuje zadovoljstvo i pohvaljuje **MZOS/AZOO priručnike**.
- Ravnatelji nisu potraživali, niti planiraju potraživati sredstva posebno namijenjena za provedbu Zdravstvenog odgoja. Više od polovice ravnatelja smatra da Zdravstveni odgoj **nije dodatno materijalno opterećenje** za školski budžet.

OSNOVNI ZAKLJUČCI ZO – SAŽETAK

- ✓ Dok je kod učenika osnovne škole usvojenost sadržaja prilično visoka, kod učenika srednje škole postoji prostor za napredak i usvajanje novih znanja u ovom području.
- ✓ Prepoznato je preklapanje sadržaja ZO s drugim školskim nastavnim i izvannastavnim aktivnostima.
- ✓ Nužna je bolja i pravovremena priprema dokumenata, materijala, škola i svih uključenih dionika od strane nadležnih institucija.
- ✓ Izražena je potreba za kontinuiranim stručnim usavršavanjem o sadržajima ZO za sve učitelje/nastavnike te stručne suradnike škole.

OSNOVNI ZAKLJUČCI ZO – SAŽETAK (2)

- ✓ Razrednici iskazuju nezadovoljstvo održavanjem nastave ZO tijekom sati razrednog odjela ali i nedostatak vremena za provedbu istih, te manjak samopouzdanja.
- ✓ Učenici i učitelji/nastavnici prepoznali su važnost tema ZO te posebno pohvalili metode učenja i poučavanja kao i postignutu razinu međusobne komunikacije.
- ✓ Roditelji/skrbnici također smatraju teme i sadržaj ZO izuzetno važnima, no razlikuju se u stavovima oko najboljeg načina provedbe u školama.
- ✓ Postoji neslaganje između dijela predloženih sadržaja (4. modul: Spolna/rodna ravnopravnost i odgovorno spolno ponašanje) i vrijednosnih stavova dionika provedbe ZO.

ZAKLJUČAK

EKSPERIMENTALNI PROGRAMI

- ✓ *SUSTAV TREBA NOVE PROGRAME, ONI IMAJU SVOJU PROCEDURU UVOĐENJA*
- ✓ *EKSPERIMENT I EKSPERIMENTALNOST?*
- ✓ *OPSEŽAN ZAJEDNIČKI POSAO NA RAZINI ODGOJNO-OBRAZOVNOG SUSTAVA, ALI I LOKALNE ZAJEDNICE, ŠKOLE I SVAKOG POJEDINCA*
- ✓ *POTREBNA SURADNJA SVIH DIONIKA SUSTAVA U UVOĐENJU, PROVEDBI I EVALUACIJI*

ZAHVALJUJEMO RAVNATELJIMA NA RAZUMIJEVANJU I PRISTAJANJU NA SUDJELOVANJE U ISTRAŽIVANJIMA KOJE PROVODI NCVVO!